

Korkein hallinto-oikeus
Fabianinkatu 15
PL 180
00131 HELSINKI
korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

LAUSUNTO

25.2.2016

Dnro 170/2016

Lausuntopyyntö, Dnro 4097/1/15

VALITUS POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ 15/0709/2, DNRO 00093/14/RO/7304

Näkkälän paliskunta on valittanut Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden antamista Per Keskitalon ja Lau-no Isokäännän merkkipäätöksistä Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lisäksi Näkkälän paliskunta ky-seenalaistaa Paliskuntain yhdistyksen hallituksen päätösvallan uusista poromerkeistä silloin, kun palis-kunnan hallitus ei esitä niitä hyväksyttäväksi.

Paliskuntain yhdistyksen hallitus on käsitellyt valituksenalaisia merkkianomuksia kokouksessaan 4/2013 (10.9.2013). Tällöin hallitus pyysi Näkkälän paliskuntaa tarkentamaan, mitä poromerkkejä hei-dän paliskunnassaan haetut merkit loukkaavat. Näkkälän paliskunnan hallitus pyysi lisäaika selvityk-sen antamiseen marraskuun 2013 loppuun saakka. Paliskuntain yhdistyksen hallitus kokouksessaan 5/2013 (25.10.2013) myönsi pyydetyin jatkoajan. Näkkälän paliskunta ei toimittanut selvitystä annet-tuun määräaikaan mennessä. Merkkiasiat käsiteltiin Paliskuntain yhdistyksen hallituksen kokouksessa 6/2013 (13.12.2013).

Jokaisella paliskunnan osakkaalla on oikeus hakea itselleen tai perheenjäsenilleen uutta poromerkkiä, jotka yleensä johdetaan olemassa olevista perheen poromerkeistä. Poronomistajien poistuessa ja uusien tullessa paliskuntaan, paliskunnan poromerkit ovat jatkuvassa muutostilassa. Tätä poromerkkien ”elä-mää” hallitaan poronhoitolain (Poronhoitolaki, Phl 848/1990, 4 luku) ja asetuksen (Poronhoitoasetus, Pha 883/1990; 8 § - 9§, 14 §, 16 § - 19 §) poromerkkisäädöksillä.

Aiemmista poromerkkien myöntämiseen liittyvistä käytännöistä johtuen, paliskunnissa eri puolilla po-ronhoitoaluetta on samoja tai hyvin pienillä eroilla olevia poromerkkejä. Samankaltaiset poromerkit ovat kuitenkin aiheuttaneet sekaannuksia ja ristiriitoja. Paliskuntain yhdistyksen hallitus sai aiemmin kentältä nyljettäväkseen ja tulkittavakseen poronkorvia, joiden omistajasta oli epäselvyyttä. Tästä on-gelmasta eroon päästäkseen Paliskuntain yhdistyksen hallitus teki poromerkkiasioihin liittyen linjauk-sia, joiden avulla epäselvien poromerkkitapausten määrä on vähentynyt merkittävästi, käytännössä loppunut kokonaan. Paliskuntain yhdistyksen hallitus alkoi käyttää 2000-luvun alkupuolella uusien poromerkkien käsittelyssä seuraavia linjauksia:

- "Hallitus päätti, että erityisellä poronhoitoalueella sukumerkinä haettu merkki voidaan hyväksyä oman paliskunnan sisällä yhden teon päähän, jos hakijan oma paliskunta sen hyväksyy. Muiden, ulkopuolisten paliskuntien osakkaiden merkkeihin nähden, merkkien välillä on oltava enemmän kuin yhden teon ero, kuten hallitus on päättänyt aiemmin uusia merkkejä myöntäessään." (Paliskuntain yhdistyksen hallituksen kokous 6/2010)
- "Hallitus päätti merkitä pöytäkirjaan uusien merkkien myöntämisessä käytetyn periaatteen: uudella merkillä on oltava vähintään kahden teon ero poronhoitoalueella jo voimassaoleviin merkkeihin tullaan hyväksytyksi. Periaate on ollut käytössä jo edellisten hallitusten ja edellisen merkkivastaavan aikana. Ratkaisun on todettu olevan toimiva ja Pha 16 § vaatimukset täyttävä. Merkkien sekaantumisia ei ole viime vuosien aikana tullut enää hallituksen käsiteltäväksi." (Paliskuntain yhdistyksen hallituksen kokous 6/2011)

Vähintään kahden teon erolla pyritään varmistamaan, että merkit ovat selvästi erotettavissa toisistaan. Poronhoitoasetuksen (883/1990) 16 §:ssä luetellaan poromerkeissä käytettävät eri teot. Linjaukset on todettu useiden käyttövuosien jälkeen toimiviksi ja niiden on katsottu lisäävän poronhoitajan oikeusturvaa.

Paliskuntain yhdistyksellä on käytössään atk-pohjainen tietokanta, jonka avulla haettua poromerkkiä pystytään vertaamaan koko poronhoitoalueella käytössä oleviin poromerkkeihin. Se on apuväline poromerkkirekisterin käytössä. Paliskuntain yhdistyksen hallituksessa on 12–14 eri puolilta poronhoitoaluetta tulevaa kokenutta poromerkkien tuntijaa, poroisäntää. Poromerkkejä käsiteltäessä poroisännät arvioivat edellä mainittujen linjausten mukaisesti ja atk-ohjelmasta saadun tiedon lisäksi, ettei poromerkkien välille synny sekaantumisen vaaraa.

Näkkälän paliskunnan mukaan valituksenalaiset merkit aiheuttavat sekaantumisen vaaraa, eivätkä ota huomioon vanhastaan noudatettuja sukumerkkejä. Näkkälän paliskunta on toimittanut Paliskuntain yhdistyksen aiemmin pyytämän selvityksen vasta Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle syksyllä 2015. Esitettyjä merkkejä oli siinä 97 ja ne ovat yleisesti Näkkälän paliskunnassa käytössä olevia merkkejä. Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle toimittamassaan vastineessa (16.10.2015) Paliskuntain yhdistys toteaa, että Näkkälän selvityksessä esitetyt merkit ovat vähintään kahden teon (Pha 16 §) takana valituksen alaisista merkeistä, eivätkä ne ole visuaalisesti samankaltaisia. Vastineessa todettiin lisäksi, ettei poromerkkejä myönnettäessä voida lähteä olettamuksesta, että merkkejä "väärennetään" eli muutetaan jonkun toisen merkiksi. Tällöin uusia poromerkkejä olisi käytännössä mahdotonta myöntää lainkaan.

Korkeimmalle hallinto-oikeudelle toimittamassaan valituksessa Näkkälän paliskunta on tuonut esiin erityisesti kolme merkkiä, joita uudet poromerkit loukkaavat. Paliskunnan mukaan Per Keskitalon merkki loukkaisi Arvi Rannan kuolinpesän merkkiä, johon on luettavissa viiden teon ero.

Merkki	Päämerkki	Haltija	Paliskunta	Merkki	Päämerkki	Haltija	Paliskunta
	kyllä	Keskitalo Per Tuomma Heandarat	Näkkälä		kyllä	Ranta Arvi	Näkkälä

Launo Isokäännän merkki loukkaisi Mari Vieltojärven ja Iisko Ruotsalan merkkejä. Esitettyyn hävitysajalla (2004 lähtien) olevaan Iisko Ruotsalan poromerkkiin on luettavissa neljän teon ero. Mari Vieltojärven poromerkkiin eroja on luettavissa viisi tekoa.

Merkki	Päämerkki	Haltija	Paliskunta
	kyllä	Isokääntä Launo Olli Mikael	Näkkälä
Merkki	Päämerkki	Haltija	Paliskunta
	kyllä	Vieltojärvi Mari Kristiina	Näkkälä
Merkki	Päämerkki	Haltija	Paliskunta
	ei	Ruotsala Iisko	Näkkälä

Kaikki esitetyt merkit ovat niin tekojen puolesta kuin myös visuaalisesti riittävän kaukana valituksenalaisista merkeistä. Valituksenalaiset merkit eivät myöskään loukkaa esille tuotujen merkkien sukulinjoja.

Edellä olevilla perusteilla Paliskuntain yhdistyksen hallitus esittää Korkeimmalle hallinto-oikeudelle Näkkälän paliskunnan valituksen hylkäämistä koskien Per Keskitalon ja Launo Isokäännän merkkien hyväksymistä.

Asetuksessa poronhoitolain täytäntöönpanosta (629/1948) 17 §:ssä säädettiin poromerkin hakemisesta seuraavaa: *"Joka aikoo ryhtyä harjoittamaan poronhoitoa ja on siihen lain mukaan oikeutettu, antakoon haluamansa poromerkin hyväksymistä koskevan paliskuntain yhdistykselle osoitetun kirjallisen anomuksen poroisännälle ja liittäköön siihen sellaisen merkinkuvan, kuin jäljempänä 19 §:ssä sanotaan. Poroisäntä toimittakoon anomuksen oman lausuntonsa ohella paliskuntain yhdistykselle, joka antaa päätöksensä hakemukseen. Kappale päätöstä merkinkuvineen on annettava hakijalle ja asianomaiselle paliskunnalle."* Paliskunnan hallituksella ei ollut asetuksessa poronhoitolain täytäntöönpanosta (629/1948) roolia poromerkkiasioissa. Paliskunnan hallituksen tehtäväksi on vasta 1968 annetun asetuksen (72/1968) 7.2 §:n kohdassa 5 säädetty seuraavasti *"... annetaan Paliskuntain yhdistykselle lausunnot poromerkin hyväksymistä koskevista anomuksista"*.

Voimassa olevan poronhoitolain (848/1990) valmistelussa on lähdetty aikaisemmissa laissa olleiden periaatteiden pohjalta. Poronhoitoasetuksen (883/1990) 17.1 §:n mukaan poromerkin hyväksymistä koskeva hakemus osoitetaan Paliskuntain yhdistykselle. Paliskuntain yhdistyksen sääntöjen (1990, 8.1 §, kohta 7) mukaan hallituksen tehtävänä on poromerkkien hyväksyminen, peruuttaminen ja rauettaminen. Tämä tarkoittaa lopullisen päätävävallan olevan yhdistyksellä merkkiasioissa. Poronhoitoasetuksen (883/1990) 8 §:n kohta 7 *"esittää poromerkin hyväksymistä"* tarkoittaa vain paliskunnan hallituksen lausumisoikeutta asiassa. Lausunnossaan paliskunnan hallitus kiinnittää Paliskuntain yhdistyksen hallituksen huomion siihen, miten osakkaan hakema merkki suhtautuu olemassa oleviin merkkeihin. Poromerkin lopullista hyväksymistä ei ole missään säädöksissä asetettu paliskunnan hallitukselle. Myös Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään (2109/1/12) todennut päätävävallan merkkiasioissa olevan Paliskuntain yhdistyksellä.

Aiemman poronhoitolain (444/1948) 21 §:n mukaan *"Joka sillä perusteella, ettei Paliskuntain Yhdistyksen toiselle hyväksymä poromerkki täytä 20 §:n 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia, tahtoo saada merkin oikeutetaan loukkaavana peruutetuksi, tehköön siitä kanteen asianomaisessa oikeudessa ..."*. Voimassa olevan poronhoitolain esitöissä (HE 244/1989) tästä on todettu seuraavasti: *"Kun poromerkkien hyväksymistä edeltää asian käsittely paliskunnan hallituksen kokouksessa ja kun Paliskuntain yhdistyksen hyväksymispäätökseen saisi asianomainen hakea muutosta lääninoikeudelta, ei nykyisen lain 21 §:n mukaisen säännöksen ottamista lakiehdotukseen ole pidetty tarpeellisena"*. Vaikka valitustietä ei uusien poromerkkien osalta enää nykyisessä poronhoitolaissa (84/1990) ole erikseen säädetty, niin lain esitöiden mukaan valitusoikeus poromerkkipäätökseen tulee vasta Paliskuntain yhdistyksen päätöksestä.

Paliskuntain yhdistys on poromerkkiasioissa viranomaisroolissa. Paliskuntain yhdistyksen tehtävänä on poronhoitoasetuksen (883/1990) 19 §:n mukaan pitää poromerkkiluetteloa poronhoitoalueella käytössä olevista poromerkeistä. Samaisen asetuksen 18 §:n mukaan Paliskuntain yhdistyksen on annettava päätös poromerkin hyväksymisestä tai peruuttamisesta tiedoksi hakijalle ja asianomaiselle paliskunnalle. Lisäksi päätöksistä on ilmoitettava seuraavassa Paliskuntain yhdistyksen varsinaisessa kokouksessa.

Edellä olevilla perusteilla Paliskuntain yhdistyksen hallitus esittää Korkeimmalle hallinto-oikeudelle Näkkälän paliskunnan valituksen hylkäämistä liittyen Paliskuntain yhdistyksen päätösvaltaan poromerkkien hyväksymisessä.

Uusien poromerkkiasioiden päätäntävalta on tahdottu pitää nykyisellä tavalla mahdollisimman pitkälle paliskunnan ulkopuolisten, poromerkit tuntevien ammattilaisten käsissä. Näin päätöksenteossa eivät pääse vaikuttamaan muut tekijät, kuten esimerkiksi paliskunnan sisäiset ristiriidat. Paliskuntain yhdistyksen hallituksen jäsenet päättävät puolueettomasti, mikä merkki kelpaa ja mikä on liian samankaltainen olemassa oleviin merkkeihin nähden. Merkkitutemus hallituksessa on laaja ja ottaa huomioon eri alueet tasapuolisesti. Poromerkkiasioista päättäminen Paliskuntain yhdistyksen hallituksessa yhtenäistää niiden käsittelyn. Paliskuntain yhdistyksen päätösvalalla toteutuu poromerkkiasioihin liittyen yksittäisen osakkaan oikeusturva ja yhdenvertainen kohtelu. Käytännön toimivuutta kuvastaa se, että poromerkkeihin liittyviä valituksia on ollut oikeudessa vähän.

PALISKUNTAIN YHDISTYKSEN HALLITUS

Jukka Knuuti
puheenjohtaja

Liite Tarkastamaton pöytäkirjaote Paliskuntain yhdistyksen hallituksen kokouksesta
1/2016 (24.2.2016)

alj/ms/tk/ao/jk